

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyesületi tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kaphják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVED.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr HINLEDER FELS ÁKOS

SZÉPIROD. FŐMUNKATÁRS:

FÜLÉI SZÁNTÓ LAJOS

ÜGYVED

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Irgalom nélkül.

Irta: Ugron Gábor.

A hazafiság nem műkedvelő foglalkozás. Ha tetszik, vagyok hazafi. Ha nem tetszik, hát nem vagyok hazafi. A hazafiság kötelesség, mert a haza talaján, ege alatt, annak földjéből, vagy más termésü kenyeréből élünk, annak oltalma alatt biztos életünk, becsületünk, minden vagyunkunk. Mikor megszületünk, a nemzeti vagyonban nyerünk részt, a köz-szabadságot megkapjuk egészen, mert az, ha sokan részesei is, mind birják azt egészen, hiány nélkül.

A haza történetének részesei, jövődjében osztozó atyafiak vagyunk mindnyájan. Mert a haza nem csak föld és reáboruló ég, hanem a dicsőségek, az erénynek, a nemes törekvésnek tömege, a mi erkölcsi vagyunkunk, támaszunk, vezérlő csillagunk. A haza ad nekünk mindent: védelmet, vagyont, biztonságot, tudást, erkölcsöt, keresetet, becsülést, népszerűséget, hivatalat, hatalmat. És mit adhatunk viszont? Csupán a hazaszeretetét, hisz a haza nincs elveszve, ha ellenség ül is bércein, hivatalain, ha itthon, az Oceánon, más világrészben járunk-kelünk is, amíg az szívünk-ből el nem veszett.

Mikor a haza mindent ad a bölcsőtől a sirig, akkor háládatlan semmi ember, aki hazáját szívéből kilöki bármely okból, haszonért, gyávaságból. De mi legyen azoknak a neve, akik hazájukat elárulják, hivatalért, előléptetésért, és hitvány Judás-pénzért? Nyomorult az ő igaz nevük. Mert az nem nyomorult, aki rongyokban tengődik kereset hiányában, hanem aki elárulja a hazát, alkotmányát, a polgárok szabadságát, hogy a hóhérsegedség béréből felöltözék cifrán és dőzsöljön rogyásig. Nem az a nyomorult, aki béna, öreg, sinylő, beteg és éhezve csuszik át egyik napból a másikba, hanem aki protekcióért, előléptetésért, előre kifizetett becsülettel oda mer állani a közszolgálat oltárához, hogy hazug lélekkel, csalfa szájjal szolgálja azt a nemzetet, melyet leigázásra eladott, azt a hazát, melyet meggyalázni segített.

Minden polgár hűséggel, hazafissággal tartozik hazájának, nemzetének. Aki e hűség ellen vétkezik, bűnös és megvetendő,

ha egyszerű polgár is. De mekkora ezen bűn, ha azt jogértő, közhivatalt vállalt, a szabadság, a törvény, az alkotmány védelmére az eggyessel, a sokasággal szemben felesketett és éppen hazafias munkájáért meg is fizetett, eltartott ember vállalkozik áttörni az alkotmány falait, eltépni a törvény védelmét, megsemmisíteni a közszabadságot és a hazát kiszolgáltatni a törvénytelen hatalomnak, erőszaknak? Ez már nem bűn, hanem gonoszság; több: — gaszág.

Fájdalma, szégyene a magyar nemzetnek, hogy fiai között sokan, felette sokan találkoztak — mert egy hazaáruló is sok — ilyen hazaáruló gonoszok, akiket nem az éhség, nem az inség, hanem a több pénz, a nagyobb hivatal, a magasabb rang silány vágya szédített a fertőzötbe. Tette ezt miutunk ama hitvány tanulságára, hogy minden időben négyszáz év óta az árulók szereztek rangot, vagyont, hatalmat és a hazafiság jutalma száműzés, börtön és bitó vala. Mikor a nemzet győzött is, örömeiben ostobán nagylelkű volt és megbocsátott a sok felhízott, elkevélyedett árulónak.

Ezeket a hibákat most nem szabad elkövetni és nem szabad a közvéleménynek elszongolni és megbocsátani, elfeledni. Nem az árulónkon mult, hogy alkotmányunkat, szabadságunkat hosszú időre el nem veszítettük, és az önkényuralom dulása ötven évre meg nem törte fajunkat!

Némely megyében több, más-hol kevesebb volt az áruló. A komisszáriusok tartós kizsákmányolást kínáltak és előre fizették a megvásárolt fickókat, hogy fedezetük legyen nekik válság esetére is. Voltak olyan nemtelen áruló hivatalnokok, tisztviselők, akik hazafias társaikat beárulták, vádolták, üldözték és üldöztették. S akik ilyen cudarul vétettek kollegáik ellen, most a karban szolgálni elég szemérmetlenek.

Nem ugy urak! Nem, a bo szu-álló Jehovára nem, önöknek pusztulni kell! És önöknek bűnhődni is kell! Pusztulniok kell a hivatalból, mert a hazaáruló, a törvény- és alkotmánytörésre kész ember rendőri felügyelet alatt kell álljon és nem a közhivatal bizalmi állásában.

A törvényesség, a szabadság védőjének tisztjét az nem tölt-

heti be, aki az ellenkezőjére képes vállalkozni — zsoldért. Nem lehet a közszabadság templomában közismert brávókat, bérgyilkosokat elnézni és hazafiak ügyének elintézését rájuk bízni. Nem lehet! Százsor is: nem lehet!

A belügyminiszteriumban huzsonhat ember kivételével, mind vállalkoztak, kínálkoztak a meggyék ellenállásának letörésére. Magas állásban levő miniszteri hivatalnokok előre is, közben is csinálták a királyi biztosok és másféle komisszáriusoknak az utat. Tudták, hogy utálatos, amit tesznek, mert hamis név alatt, hazug ürügyből szerepeltek a vidéken. Mások a jónevű, tudatlan semmirekellőknek a jogi tanácsot, a gaz erőszakhoz a paragrafusok bacillusait szervirozták. A miniszterium tekintéltét a sárba vontatták, a legfelsőbb közigazgatási forumot a közbizalomból kivetkőztették és mint az abszolutizmus, az önkényuralom tanítóképezdét ismertették meg.

Egy főispánt sem szabad megtűrni, aki az abszolutizmust szolgálta. Az országgyűlés feloszlata után csak a gonosz nem látta az abszolutizmust a maga brutális voltában. Aki segítette a darabontokat hivatalban maradásával és megrontotta tisztikarának is a lelkiismeretét, hazafisságukat, pusztuljon. Undok, kerítő szerepet játszottak ok, több-kevesebb képmutatással. Vége a komédiának! El a diszletekkel! El! A tűzbe velük.

Hallottunk már esetet, amiből szeretjük következtetni, hogy gróf Andrássy Gyula hideg erélytel fogja kisépenni a belügyminiszteriumot. Ha megteszi, üdvözölni fogjuk, ha nem teszi, akkor azért zaklatni fogjuk a közigazgatás oltalmába helyezett szabadságok érdekében, a hazafiak nevében folytonosan. A vármegyék pedig keressenek módot és saját tisztikaruk fertőzött állományát kergessék a pokolba. Ott bizonyos, hogy van kedvükre való — abszolutizmus. Tegyék ezt minél hamarabb, minél erélyesebben.

Főispáni beiktatás.

Ugron Ákos volt országgyűlési képviselőnek Udvarhely megye főispánjává történt kinevezését a hivatalos lap megerősítette s most immár a beiktatás határidejét is pontosan közölhetjük. Folyó hó 29-én

(vasárnap) délelőtt 10 órakor lesz ez az ünnepélyes aktus a vármegye-ház dísztermében.

„Belépő jegy“-et nem osztogatnak. Nem lesz ott sem csendőr, sem katona állig fegyverkezve. Nincs kitől és miért félni a főispánt, hiszen mindenki őszinte tisztelettel és szeretettel várja a kiváló hazafi, becsületes gondolkozásu ember hivatalba lépését.

Milyen másképp volt ez mult év november hó 14-én. Mint egy borzalmas rossz álomra ugy emlékezünk arra az éjszakai jelenetre, mikor halvány arccal, reszkelő ajkaival, körülvéve nehány „meghitt“ emberétől, a vármegye-ház dísztermének oldalajtóján lopózkodott be az abszolutizmus jegyében előbujt megyefőnök. Brrr! Hideg borzongás fut végig hátunkon még a gondolatára is... Vajha soha se láttuk volna! Bár csak meg sem történt volna! De hagyjuk ezt és áldjuk a magyarok Istenét, hogy rövidesen vége szakadt s annál inkább becsüljük meg a jelent és teljes bizalommal, igaz reménységgel tekintünk a jövőbe, mely hazánk függetlenségét, szabadságát van hivatva biztos kezekkel kiépiteni.

Valóban nagy időket élünk és a történelmi jelentőségű események gyorsan követik egymást. A pár nap mulva lezajló képviselőválasztásokból — előre láthatólag — a függetlenségi és 48-as párt általános többséggel jut a parlamentbe. Valamint vármegyénk összes választókerületeiben a függetlenségi és 48-as képviselőjelölteknek van kilátásban a mandátum, ilyenképen áll az ország legtöbb kerületében is a hanguzat.

Vármegyénk főispánja szintén a 48-as politika hive s így valóban szerencsés gondolat volt kinevezése annál is inkább, mert ő a jelen és jövő embere, aki közéletünkben tisztességet, igazságot teremt.

Ismételjük, a beiktató ünnepélyre „Belépő jegy“-et kiadni nem fognak. Megjelenhet ott minden jó hazafi, akit a közelmúlt tényei nem vádolnak, akinek lelkiismerete tiszta és az is, aki megbánta elkövetett politikai meggondolatlanságát.

Vasárnap lesz, a hét legszebb napján, melyen lekünk a hazafias érzésben megpihen, hogy hétfőn már az alkotmányos munkához vidáman hozzákezdhessünk.

Ünnepeljen mindenki. Lobogózzuk fel házunkat és fogadjuk méltó módon a vármegye főispánját! Köszöntsük tisztelettel az alkotmányos kormány igazi képviselőjét és szeretettel városunk szülöttét: a vármegye igazifőispánját!

A politikai helyzetről.

Választás előtt.

A rossz nyelvek azt beszélik, hogy Székelyudvarhely városában a mult szombaton este egy előkelő vármegyei tisztviselő lakásán bizalmas jellegű értekezlet volt, amely értekezleten Szentpéteri Jankó is részt vett, arra meg volt hiva és ezen értekezleten lett elhatározva, hogy a székelyudvarhelyi járásban felléptetnek egy másik Jankót, ki egy rövidke év leforgása alatt volt szabadelvű, majd haladóparti és most legujabb fajtájú függetlenségi. Holmi teleg-rammot is mutattak ott — állítólag — a nevet eltakarván: „rajta, lépjél fel öcsém! én segítelek, apád is áldoz stb.“

Nem tudom min bámuljon inkább az ember: ezen értekezletet tartó tisztviselő urnak viselkedésén-e, vagy azon napraforgó uracsnak a merész-ségén-e?

Az a tisztviselő ur különben akkor következetes, ha imígyen cselekszik, mert a közelmúltban való Janus-arcu viselkedése s azok a premissák, melyeket elkövetett, csakis ilyen hazafias eljárásokat szülhetnek. „Nem kell az idegen, van itt emberünk“ ez az ő jelszavuk. De hát jó lesz arra is gondolni, hogy az illető ur is itt minálunk egy „előkelő idegen!“

Aztán minek képzelik ők ezt a székely népet!? Nem vagyunk csak annyira bargyuak talán, hogy ne emlékeznénk még arra, hogy Sebesi Jankó volt az, aki kézzel-lábbal dolgozott a mult választáson a Tiszapárti képviselő-jelölt mellett; emléke-zünk mi arra is, hogy legműködőbb uszályvivője ő vala rövidéletű kormánybiztos bácsikájának és azt is igen jól tudjuk, hogy a kormánybiztos beiktatásával milyen kihívó visel-kedést tanusított ökelme s mennyire megbántotta ellenzéki vezérférfiainkat dr. Valentsiket és Kovácsyt.

Nem oda Buda! Nem feledünk mi oly gyorsan! Most felesap független-séginek és azt hiszi, hogy a székely-séget megtéveszti talmi érzelmeivel!

Tegye le urfi azt a zászlót! nem az ön kezébe való, nem adjuk mi önnek azt soha! Ha a tisztesség nem kötne ahhoz a derék idegenhez, akkor sem kerülne önre a sor soha! Elég volt a bácsikája, menjen vele Bögözbe és pihenjenek baberaikon! Ti pedig székely testvérek vigyáz-zatok! ne csapassátok be magatokat, nézzétek a multat s következtessetek a jövőre!

Több vidéki választó.

Aki jobban győzi pénzzel.

Székelykereszturi lap-társunk a képviselőjelölésekről szólva, megállapítja, hogy miután Dr. Ugron Gábort főispánnak kinevezték, a jelöltségtől visszalépett. A képviselőjelölés pedig a Papp Mózes tanár elnöklésével megtartott gyűlésen folyt le. Első helyen Dr. Gyarmathy Dezső földbirtokos nagy lelkesedéssel jelölték. Jeddy Tamás földbirtokos indítványára Ugron Zoltán vezetésével öt tagú küldöttség kereste fel Dr. Gyarmathyt, aki rövid idő múlva a Csillag-szálló előtt várakozó polgár-ság elé lépett és a szünni nem akaró lelkes éljenzés csillapultával meg-tartotta programbeszédét. Papp Mózes tanár üdvözölte Dr. Gyarma-thy képviselőjelöltet, mint a 48-as eszmék, a nemzeti követelések áldo-zatkész és a lefolyt küzdelmek bátor, szókimondó harcosát. Isten áldását kérte a jelöltre. Nevezett lap a je-lölték egész sorozatáról tesz még említést. Végül pedig ezt állítja: „Ellesve itt-ott a beszédet, tudni veljük, hogy most az győz, aki job-ban győzi — pénzzel...“ Hát ez már micsoda dolog?! Nem hisszük, hogy becsületes székely ember le-gyen, aki saját székely testvérét utszéli rabló módjára megkopasztani kívánna; alkotmányos, legszentebb jogát — pénzért gyakorolná. Öseink életüket és vérüket áldozták a haza védelmében — ingyen. Országgyűlési képviselőinket most szintén csata-sikra küldjük, hogy veszélyben forgó alkotmányunkat bátor szívvel és lé-lekkel, sőt — ha a szükség kívánja — életükkel és vérükkel is megvé-

delmezzék. Krisztus a templomból kiűzte a kufárokat. Minden önzetes, becsületes székelynek erkölcsi és fő-kép hazafias kötelessége — megvetni azt a közönséges individuumot, aki a haza elárulása révén, undok ha-szonlesésből akar országgyűlési kép-viselőt választani. Az ilyen parazita megérdemli, hogy hitvány bérencnek, hazaáruló bitangnak tekintsük és vele minden érintkezést megszünt-essünk.

Székelykereszturi választókerü-let polgáraihoz.

Polgártársak!

Képviselőjelöltünk Dr. Gyarmathy Dezső a közbizalom je-löltje. Az országos egyesült ellen-zéki pártok vezérbizottsága is őt ismeri el hamisítatlan 48-as füg-getlenségi Kossuth-párti jelölt-nek. Erkölcsileg őt támogatja. A 48-as lobogót kerületünkben az ő kezében óhajtja juttatni. Megválasztását Kossuth Fe-renc is melegen ajánlja.

48-as lobogónk tisztaságával össze nem fér testvérharcot szítani.

Lelkiismeretünk irtózik a pisz-kos pénztől és be nem váltható ígéretek-től. Ily eszközökkel nem dolgozunk. Becsülettel párosított igaz hazafiság a jelszavunk.

Jelöltünknek vármegyénkben a tettek terén tisztességgel meg-futott 20 éves multja van.

Künn az életben a nép kö-zött, hivatali állásaiban, egye-sületekben, vármegyeházunkban és hírlapokban legnagyobb erély-lyel állt sikra a nemzeti esz-mékért, kiváló részt vett a nem-zeti küzdelemben.

A 48-as Kossuth-körök léte-sítésében sokat fáradozott.

Legyünk vele mi is az igaz, érdektelen hazafiságban.

Küzdelmeinek jutalma mind-nyájunk részéről a neki nyuj-tott bizalom.

Lelkesedéssel válasszuk meg valláspolitikai nélkül 48-as Kossuth-pártifüggetlenségi képviselőknékn.

Éljen Dr. Gyarmathy Dezső!
Székelykereszturon ápr. 24-én.

Pap Mózes
Fodor István
Nagy S. Ferenc
Bálint Dániel
Nagy Lajos
Lőrinczi István
Maksay Lázár
Gál Ince
Horváth József
Osoma József
Rácz Lajos
Benedek Mihály
Rácz István
György Sándor
Szóke Károly
Dr. Szolga Ferenc
Györffy Pál
Szabó Károly
Kovács P. Mózes
Lőrinczi L. Mózes
Dr. Fodor Boldizsár.

EGYHÁZI ÉLET.

Szent Antal estély. Az április 22 en megtartott Szent Antal est úgy az erkölcsi, mint az anyagi sikerével fényes elégtételül szolgál egyrészt a rendezők, másrészt a szereplők önzetlen áldozatkész-ségének.

Az utolsó est volt ez, melynek szép műsora igen kellemesen hatott a nagy számban megjelent ér-deklődő közönségre. Egyaránt meg-nyilatkozott az előadott szerepek-ben a vallásos, a hazafias és tár-sadalmi irány. Nevezetesen egyházi jellegű volt a Baranyai Margit és Krusniczky Elek által igen szépen előadott Szent Antal Hymnus; Florián Margit szavalata. A tár-sadalmi hiányokról és azok megszün-tetéséről felolvasást tartott Burger Arthur tanár, aki igen helyesen je-lölte meg azon módokat, melyek

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRCÁJA.

A székelyek reáltörténete 1562 — 1691-ig.

Írta: Connert János, ford. Balásy Dénes.

(25. folytatás.)

Ebből tehát azt látjuk, hogy bir tokváltozás esetében is a földönlakó az új tulajdonos szolgálatába át szokott menni. A testamentum ezen szavaiból: „quatuor villicos vulgo földönlakó... propriis expensis et laboribus uquesivi et nobilitavi“ azt lehetne ugyan következtetni, hogy Békés ezeket úgy szerzette, amint jobbágyaikat szokták volt a nemesek, azaz: személyökre való joggal vásárolta meg; ez azonban nem áll, mert Báthori István egy oklevele szerint a földönlakók 1562-ig szabad költözködési jogukat megtarthatták. 1572-ben t. i. Marosvásárhely város lakói a fejedelem segítségét kérték nehany erőszakos primor ellen, akik régi földönlakóikat, akik még a szé-kely lázadás előtt települtek volt le a városba, visszatérésre akarták kényszeríteni. Erre Báthori kijelenti, hogy a zendülés előtti időben min-den székelynek szabadságában állt oda menni, ahová neki tetszett és eltávozni onnét, ahol nem találta helyét. Megtiltja hát, hogy olyan koloniát, azaz földönlakót, aki a vá-rosgba letelepült, törvény ellenére visz-szatérésre kényszergessenek. Egyéb

ként ezt a felfogást a segesvári tör-vények is megerősítik.

Hogy tehát a primorok a saját birtokaikon a hajdani birtokosokat továbbra is meghagyták, vagy elszegényedett székelyeket saját föld-jükön letelepítettek, ezek oly rend-szabályok valának, amelyeknek az akkori gazdálkodás és termelés ál-lapotában megvolt az igazolásuk. A nagyobb birtokon való gazdálkodás csak úgy volt lehetséges, ha a tu-lajdonos megfelelő számú munka-erő felett rendelkezett. A fizetés az országnak pénzben való szűkölkö-dése miatt természetbeliekkel vagy egy-egy darab föld megművelésének átengedésével történt. Ebből meg-érthető aztán miért buzgókodtak a primorok minél több földönlakó után.

A XVI-ik század után sikerült a két első rendnek magokat kihuzni az ökorádó alól s hogy e kiváltsá-gokat a földönlakóknak is megsze-rezni igyekeztek, érthetőnek látszik annyiban, hogy a földönlakók által mivel föld is az övék volt. Mikor hát az önálló erdélyi fejedelemség megalakulása után az ökorádó szabályszerű pénzdadó váltotta fel, si-került a két első rendnek magukat és földönlakóikat ettől az adótól megszabadítani. Mikor a harmadik rend kezdé belátni, hogy ők mint földönlakók sokkal könnyebben él-hetnek, mint adófizető rendes har-madik rend, hát ők részint csak lát-szataból, részint valósággal mint

földönlakók, siettek a primorok és primpilusok védőszárnyai alá hu-zódni. De az 1554-iki marosvásár-helyi országgyűlés észrevette ezt a csalafintaságot és csupán azokat mentette föl az adó alól, akik tény-leg földönlakók voltak és nem ön-ként vagy birtokaiknak elzalogosi-tása folytán álltak be az új harma-dik rendbe. 1559-ben aztán a pri-morok földönlakóit is a harmadik renddel együtt fölvetették rovásra, összeszámlálták; 1562-ben pedig a nemesi földön lakó jobbágyok ala-csony osztályába tették le őket s ezzel szabad költözködési joguk is megszűnt.

A földönlakók az egész népes-ségnek mintegy egytized részét tet-ték 1562 előtt. Valamely lajstrom azonban ebből az időből, sajnos, nem maradt reánk. A Bástia rendelete 1602-ben készített listából meg-tudunk annyit, hogy akkor 856 job-bágy létezett. A lajstromba akkor följegyzett székelyek száma kereken kitesz 9400-at — persze azokon kívül, akik nem iratták föl magokat, vagy épenséggel elmenekültek. A listába a j o b b á g y címek alatt föl-vettek valószínűleg a hajdani föl-dönlakók utódjai lehettek. Ezen 1602-iki lajstrom alapján állítható tehát visszakövetkeztetőleg annyi, hogy a jobbágyok száma 1561-ben körülbelül 900 lehetett, vagyis az egész népességnek egytized része.

A 1562-iki székely támadás.

Igen nevezetes fordulópontot jelöl az 1562-iki év a székelyek történe-tében. Azon elmúlt 250 éven ke-resztül, amely ennek az évnek kor-történeti eseményeit megelőzi a szé-kely történetében s amely alatt mi a székelyföldi rendi viszonyok fejlődé-sére itt-ott rámutatunk, a székely-földi társadalmi viszonyok lassan-kénti képződése, kialakulása kétségbe nem vonható. Az 1562-ik évi sza-kitás, félrefordulás szemben a ré-gibb folytonos fejlődéssel, amely ha nem is volt épen egészséges ad-dig, de mindenesetre jobb volt a későbbi, erőszak által teremtetett ál-lapotoknál.

Pontosan nem állapítható meg, hogy vajjon mi volt a zendülésnek közvetlen oka. Gyulékony anyag, perje azonban volt bőségesen. Ab-ból a tényállásból, hogy a fölkelő harmadik rendnek haragos dühe mindenek előtt a két első rend, s különösen a primorok ellen, azután másodsorban a fejedelem ellen irá-nyult, azt kell következtetnünk, hogy itt egy régóta visszafojtott keserű-ség kitoréséről van szó, idült ba-jokról, még pedig jogtalan elnyo-matás és kiváltságosság miatt. A fejedelemre főleg a rendszeres adók kivétele miatt nehezteltek, haragud-tak, amiknek nyomását annál in-kább érezték, mert nem voltak hozzá szokva és zaklatlan volt ezen kívül a tizedek igazságtalan behajtása is.

(Folyt. köv.)

állasszuk meg
külkül 48-as
tlenségképvi-

nathy Dezső!
on ápr. 24-én.

Mózes
István
S. Ferenc
Dániel
Lajos
István
Lázár
József
József
Lajos
Mihály
István
Sándor
Károly
Olga Ferenc
Pál
Károly
P. Mózes
L. Mózes
Dor Boldizsár.

ÉLET.

ly. Az április
Szent Antal est
mint az anyagi
égtételül szolgál
ok, másrészt a
áldozatkész-

olt ez, melynek
kellemesen ha-
megjelent ér-

Egyaránt meg-
adott szerepek-
hazafias és tár-
zetesen egyházi
anyai Margit és
tal igen szépen
ntal Hymnus; a
valata. A tarsa-
azok megszün-

t tartott Burger
gen helyesen je-
zetokat, melyek

dulópontot jelöl
ékelyek történe-
250 éven ke-
k az évek kor-
megelőzi a szé-
mely alatt mi a
szonyok fejlődé-
nk, a székely-
szonyok lassan-
akulása kétségbe
562-ik évi sza-
szemben a ré-
lődéssel, amely
n egészséges ad-
tre jobb volt a
tal teremtett ál-

állapítható meg,
t a zendülésnek
tulékony anyag-
bőségeseen. Ab-
hogy a fölkelő
haragos dühe
két első rend, s
ok ellen, azután
eddem ellen ír-
keztetünk, hogy
zafajtott keserü-
szó, idült ha-
jogtalan elnyo-
gosság miatt. A
rendszeres adók
szeltek, haragud-
mását annál in-
nem voltak hozzá
volt ezen kívül a
behajtása is.

által a polgári életben — különö-
sen az erkölcsi terén — mutatkozó
káros jelenségek, közhasznú egye-
sületek alakítása által kiküszöböl-
hetők. Hazafias irányt tüntetett fel:
az özv. Ferenczy Györgyne által he-
lyesen előadott „Coriolan” című köl-
temény. Lelkünk mélyere hatott
azonban a Friedler Frigyes által
előadott „Magyar dal” című melo-
dráma. Lelkiszemünk ele tárta edes
hazánk 1000 éves multját; átérz-
tük a nemzetünk életében 1000 éven
át elfordult örömet, bánatot és
megnyugvással hallgattuk azon be-
fejező dalt, mely a jelen politikai
viszonyok között kétszeres mérvben
erősíti meg szilárd elhatározásun-
kat: „Hazádnak rendületlenül legy
híve oh magyar!”

Ezek után megtartotta zárobeszé-
dét Fazakas Gaspar tanár, melyben
köszönetet fejezi ki, ugy a rendez-
zők, mint a szereplőknek, kik any-
nyi lelkesedéssel és odaadással tö-
rekedtek minél kellemesebbé tenni
ez estélyeket.

KÜLÖNFÉLÉK.

Választások előtt.

Kik legtöbbször meg nem látnak,
Azok is nyakadra járnak.
A mellüket egyre verik,
Hogy bajodat jól ismerik.

Oda lesz baj, ezer átok,
Csak őket megválasszátok.
Esküdöznek. És ez alatt
Akad egy kis pénz, bor, falat.

Ne állj, népem, a kötélnek,
Furfangosok, csak beszélnek,
Akárhányszor megmutatták:
Lelkük üdvét is eladták.

Te vagy ura a helyzetnek,
A nemzeti becsületnek.
Tekints a haza javára:
A Kossuth-párt zászlójára!

Fülei Sz. Lajos.

— **A főispáni installációt megelőző napon.** Az „Udvarhelyvármegyei egyesült párt” a főispáni installációt megelőző napon d. u. 4 órakor Sándor István vendéglőjében értekezletet tart. Tárgy: 1. A főispáni installáció megbeszélése. 2. Határozat a párt főtartása, vagy feloszlása ügyében. 3. Folyó ügyekről jelentés. 4. Indítványok. Más hirlapi meghívás nem történik. A nem megbízottsági tagok is kéretnek megjelenni. Ugron Zoltán, az egyesült párt alelnöke.

— **Dr Gyarmathy Dezső** 48 as függetlenségi képviselőjelölt megválasztása a székelykeresztúri kerületben bizonyosra vehető, miután Dr Kozma Jenő budapesti ügyvéd visszalépett s különben is Dr Gyarmathy volt első helyen szavazataival. Egyedüli tisztá függetlenségi és 48-as jelöltnek Dr Gyarmathy Dezső tekinthető, amennyiben a — hír szerint — „néppárti programmal kísérletező” Dr Viola Sándor fiatal ügyvédnek kevés szavazatra van kilátása. Különben Dr Viola szintén vissza fog lépni, mert a 48-as zászló becsülete azt kívánja, hogy az eddig fegyverbarátságban együtt küzdött hazafiak — kétfelé ne huzzanak. Másfelől pedig Dr Gyarmathy multja,

közéleti szereplése is arra inti Székelykeresztúr vidékének választóközönségét, hogy lehetőleg egyhangulag, ha pedig ez — egyesek macskoskodása folytán — kivihető nem lenne, nagy szótöbbséggel ajándékozzák meg bizalmukkal. Dr Gyarmathy a nemzeti küzdőlemből is oroszlanrészt követelt magának Lépten nyomon ott láttuk a lelkesen küzdők táborában. Feltétlenül megérdemli tehát a legszélesebb körű közbizalmat, melyet jövőre is kiérdemelt, már csak multjából következtetve is. Éljen tehát Dr Gyarmathy Dezső, a székelykeresztúri választókerület 48 as Kossuth-párti képviselőjelöltje!

— **Választás előtti jelenetek.** Olahfaluban rendkívül izgatott a hangulat. Kedden immár verekezés is volt. Két század katonát rendeltek ki a közbiztonság főtartására.

— **Dr Hinléder Fels Ernő** ügyvéd, az oklándi választókerület 48-as függetlenségi képviselőjelöltje, annyira megnyerte választóinak bizalmát, hogy egyhangulag leendő újra választása, egészen bizonyosra vehető. Dr Hinléder vasárnap Lovétén, Almás és Karácsonfalva községekben tartotta meg programbeszédét, a hol mindenütt általános lelkesedéssel fogadták. Az utóbbi helyen Gábor Mózes plebánosnál tiszteletére vacsora volt, amelyen a választókerület színe-java részt vett. Mai napról kezdve a Homoród mellett elterülő községekben tartja beszámolóját. Körútja valóságos diadalut. Bänderiummal és nagy ünnepséggel fogadják. Ellenjelöltje nincs.

— **Plebánosválasztás.** Fekete Imre fenyédi plebánost az e hó 17-én megtartott választáson Csikrákos tekintélyes község hivei egyhangulag plebánosuknak választották meg. Fenyédi hivei igaz lelkesedéssel ragaszkodtak hozzá s amily veszteség távozása, éppen olyan nyeresége Csikrákos közönségének.

— **Dr Kállay Tamás** az udvarhelyvidéki kerület 48 as képviselőjelöltje, vasárnap délután tartotta meg programbeszédét városunkban. A választók seregétől vonultak be városunkba és a Budapest-szálló nagytermét zsufolásig megtöltötték. A lelkes közönség szép rendben oszlott szét a hazafias szép beszéd után; zajosan elterve a szeretett képviselőjelöltet, a kinek megválasztása egészen bizonyos. Doktor Kállay e héten több községet meglátogatott s mindenütt a régi lelkesedéssel fogadták és a hazafias székelyek kijelentették, hogy a választás alkalmából még fuvarköltsegre sem reflektálnak.

— **Esküvő.** Madaras Agoston helybeli cs. és kir. közhadseregbeli őrmester folyó évi május hó 1-en vezeti oltárhoz Marton Mariskát Gyergyószentmiklóson.

— **Tácmulatság.** A szentkeresztbányai szegény iskolás gyermekek segélyezésére az ottani vendéglő nagytermében e hó 28-án műsorral egybekötött zártkörű kosaras táncvigalmat rendeznek: Florián Mariska tanítónő és Lántzky Mariska. Belépési díj: 1—2. sor 80 f, a többi sor 60 fillér, gyermekjegy 20 fillér. Kezdeté este fél nyolc órakor. Az

érdekes műsor a következő: 1. Szavaló Vagner Adolf IV. o. t. 2. „A féltékeny feleség” monolog, előadja Kocsis Marika. 3. „Az elkényeztetett leány” színmű 2 felvonásban. Személyek: Mama — Nyegre Amália. Nagymama — Nyegre Róza. Igazgató — Kocsis Marika. Mariska — Lántzky Margit V. o. t. Fáni intézeti növendék — Lázár Rózsika V. o. t. Piroška intézeti növendék — Nyegre Elza III. o. t. Janka intézeti növendék — Knoblock Rózsika III. o. t. Olga intézeti növendék — Lázár Ilona V. o. t. Teréz végzett növendék — Smazenska Izabella VI. o. t. Szolgáló — Sniczter Emerencia IV. o. t. Szakácsné — Sálváry Marika VI. o. t. Szobalány — Vidor Ilka IV. o. t. 4. „Neked hagyom” dialog, előadja Florián Mariska és Lántzky Mariska. 5. „A rab” szavalja Duzicska Albert.

— **Halálozás.** Özv. Szeles Pálné szül. Lengyel Anna folyó hó 22 en életének 62-ik évében elhalt városunkban. Temetése 24-én d. u. a róm. kath. egyház szertartása szerint általános részvét mellett történt meg. Halála egyetlen fiát: Szeles Felix oklándi kir. járásbíró-sági tisztviselőt és neje Spaller Ilonát, valamint számos rokont megszorított.

— **Magyar Vértanúk Könyve** címmel egy nagyszabású könyv jelent meg, amely az 1848—49-iki szabadságharc alatt és utána 1850, 51, 52 és 1853-ban történt borzasztó kivégzéseket mind leírja és legnagyobb részét szemtanúk egykoru rajzai, festményei nyomán készült — az országos ereklye muzeumban levő — képekkel illusztrálja. A szörnyűséges kivégzéseket, nők és iskolásgyermeknek az osztrák brutális katonák által történt megkorbácsolatását s több más megható történelmi eseményt 63 egész oldal nagyságú képpel és 12 színes műlappal illusztrálja, ezenkívül 164 arcképet ad az elítéltekről. — Ennél kegyetesebb, meghatóbb és rettenetesebb munka magyar nyelven nem jelent meg. A könyv szerzője Dr Kacziány Géza tanár, ki művét gróf Kreith Bélának, az ereklye-muzeum alapítójának ajánlja. Vas József az első kiadás egész jövedelmét a Kossuth-muzeum főtartására ajánlotta fel. A könyv ára diszkrétésben 6 K 80 f. A muzeum javára készültek diszpeldányok is 10 és 20 K árban selyem- és bőrkötésben. Kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betegh Pál és Tarsa könyvkereskedése) Székelyudvarhely Kossuth-utca.

— **Eladó ajtó és ablakok.** Két darab utcai tükörablak teljes felszereléssel, 2 drb szoba-ajtó és 2 drb pinceablak eladó. Cím lapunk kiadóhivatalában.

— **Pontos szobafestő.** A költözködések küszöbén egy pontos és szorgalmas szobafestőre hívjuk fel a közönség figyelmét. Klein Zsigmond szobafestő (lakása Kossuth Lajos utca 65. sz. alatt) mindenféle szobafestési munkát pontosan és olcsón teljesít. Gazdag minta-kollekcióval rendelkezik s a legkényesebb igényeket is kielégíteni képes. Tulipánokat igen szép kivitelen fest.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújí-

tása iránt lehetőleg gyorsan szíveskedjenek intézkedni, hogy a lap további küldése fennakadást ne szenvedjen.

TANÜGY.

Megjelent „Részletes Tananyagbeosztás” a 2202—1905 számú miniszteri „Tanterv és Utasítás” hoz alkalmazva. Elemi népiskolák számára szerkesztették Vaday József nagyváradi közs. isk. igazgató és Szász Ferenc siménfalvi állami isk. igazgató E címen jelent meg az 1906—7-ik tanévi anyagbeosztás 220 nagyoktáv oldalas kötetben az egy-két három-négy öt és hat tanítós iskola összes tantárgyainak heti (és havi) beosztásával. Betegh Pál és Tarsa könyvkereskedésében 3 K. 50 fillérért kapható. A szerzők nagy munkát végeztek s kötetük éppen a kellő időre jelent meg, hogy a kartársak hasznát vehessék. A gyakorlati tanító praktikus érzelme tünik ki könyvük minden részéből s ezért az ifju tanítókra nélkülözhetetlen, a tapasztalt kartársakra pedig tanulságos. Melegen ajánljuk a közszükséglet képező munkát.

ISMERET-TERJESZTŐ

Rozsdának csiszolt acéltárgyakról való letakarításánál a következőleg járunk el: Az acéltárgyak rozsdafoltjait először olíva olajjal bekenjük, a zsírréteget pedig le nem töröljük. Par nap mulva, mikor a rozsdá már némileg engedett, kemény fadarabbal és smirgellel dörögöljük a tárgyat mindaddig, míg az olajat és minden tisztátlanságot onnan le nem takarítunk. Vegül boreccettel és smirgellel dörögöljük a foltokat, majd finom vasporrall és bőrdarabbal csiszoljuk.

CSARNOK.

Küzdelem az alkoholizmus ellen.

Irta: tarsasfalvi Pálffy Aladár.

(Folytatás.)

Európában az első páholyt Malins József alapította, 1868-ban Birminghamban, Európában is hódító körutra indult s bár lassan-lassan annyira fejlődött, hogy 1895-ben már több mint 600,000 tagja volt. Nem oly nagy számú ez az emberiség összes számával össze hasonlítva, de gondoljunk meg azt, mennyi rabja van az alkoholnak s az igazságnak megismerése be lassan halad. Jézus Krisztus, a tökéletes ember, már 1906 esztendeje, hogy elszenvedte a nemzet vallásáért a vértanu halált s most majd 2000 év után is hány millió ember él, a kik nem az ő jóra vezelő isteni tanait követik.

Svájchban az első páholy 1883 ban alakult meg, de kevés ideig állott fenn, míg 1892 évi január 17-én Miss Charlotte A. Gray Cürichben megalapította az állandót. Hódításuk most már olyan rohamos volt, hogy 1894 augusztus 12-én a nagy páholy is megalakulhatott, melyhez pedig legalább 10 páholy szükséges. Jelenleg 71 páholy működik.

Franciaországban szintén 1894 ben október 14-én Bielben alakult meg, s az azóta alakult páholyok hatalmas munkát fejtenek ki az absintes Frankhonban.

Hazánkban az alkoholelles mozgalom bár régebbi keletű, csak a Wienben (Ausztria) tartott VIII. kongresszus után öltött nagyobb mérvet s ma már a Good Templar renden kívül, az Országos Magyar Alkoholelles egyesület, az Alkoholelles munkás egyesület és a Magyarországi Nőegyesület szövetségének alkoholelles szakosztálya működnek e nemes cél érdekében s elmondhatjuk hatalmas eredménnyel. Csak mi székelyek nem ismerjük még áldásos működését s ha megismertük bizom benne, hogy a székely nép is felismerve a veszélyt, saját létérdekében is csatlakozni fog e mozgalomhoz.

(Folyt. köv.)

TÖRVÉNYKEZÉS.

Esküdtársi tárgyalás. A helybeli kir. törvényszék esküdtbírósa ez évi első ülését hétfőn kezdte meg. Az esküdtársi tárgyalást Dr Bodolla Gábor kir. törvényszéki elnök vezette. — Özv. Benedek Jakabné Nagy Terézt gyilkosság büntetése való felbujtás büntette miatt ítélte el az esküdtársi 5 évi fegyházra és ugyanannyi évi hivatalvesztésre, mint mellékbüntetésre. Szöke Miklós nagyalambfalvi lakos gyújtogatás büntetével terheltlen állott az esküdtársi bíróság elé s ugyanezért 4 évi fegyházra és 5 évi hivatalvesztésre ítéltetett. Ezekon kívül Barabás Bálint székelykeresztúri lakos szándékos emberölésért 10 évi fegyházra ítéltetett. Hadnagy Zsigmond farkaslaki lakos pedig halált okozó súlyos testisértés miatt ma áll az esküdtársi bíróság elé.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

A régi jó idők. Nem mind volt jó, a mi a régi időkben történt; nem helyes, minden régi dolgot nyakra-főre dicsérni, de azért mégis van valami igazuk azoknak, kik a régi jó időkért rajongnak; hogy valamely posztó oly tartós volt, hogy azt az unokák is elviselhették még, nem sok örömet okoz az utódoknak és a szövők és ruhafestők, szabók és szabónok egykor sokkal kevesebbet kerestek és sokkal rosszabbul éltek, mint manapság, — és nagyobb része is.

Később az lett a jelszó, hogy az árucikkeknek mind olcsóbbakká kell válniuk s ez nem hiába, csak hogy

ezzel az áruk mind silányabbakká lesznek, aminek elvégre is van határa; legalább a tisztességes üzletember nem tart igazán rossz árut, a melyért még a legalacsonyabb ár is talmagas. Csak az a kereskedő ad el rossz árut, a ki megelégszik azzal, hogy a vevőt egyszer becsapassa; annak mindegy, ha az áru még mielőtt használatba került volna, szétfoszlik.

Ovakodjunk ilyen üzletekben vásárolni. A helybeli, állandó kereskedő bizonyára nem meresz el ilyen árut eladni; ha nála vásárolunk, úgy biztossak lehetünk, hogy mindenkor a célnak megfelelő árut kapunk, melynek ára sem túlzott.

Azért csak helybeli kereskedőknél vásároljunk és ne küldjük a pénzünket idegenbe!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. Sz. L. A nekünk átadott 113 daraból álló kézirat-gyűjteményt átadtuk a vármegyei Múzeum könyvtárosának. Szives üdvözlét!

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

412.

Meghívó

a „Héjjasfalva—székelyudvarhelyi helyi érdekű vasút (Székelyvasút) Részvénytársaság” 1906. évi május hó 4-én, pénteken déli 12 órakor Budapesten, V., Fürdő-utca 3. sz. alatt (1. emelet) tartandó

rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése és az 1905. évi mérleg végleges megállapítása.
2. Határozat a tiszta nyereség hovatfordítása iránt.
3. Határozat az igazgatóság és felügyelőbizottság részére adandó felmentvény tárgyában.
4. Határozat a személyzeti nyugdíj-alapszabályok módosítása tárgyában.
5. Az igazgatóság és felügyelőbizottság évi javadalmazásának megállapítása egy évre.

Budapesten, 1906. ápr. 12.

Az igazgatóság

Kivonat az alapszabályokból:

Minden letett részvény egy szavazatra jogosít, de 100 szavazatnál több nem gyakorolható. Aki szavazati jogát gyakorolni kívánja, köteles részvényeit, a le nem járt szelvényekkel együtt Budapesten a „Magyar Általános Hitelbanknál”-nál (V., Nádor-utca 12) vagy Székelyudvarhelyen az Udvarhelymegye értekeit kezelő pénztárnál és Mjm Frankfurtban a „Dresdner Bank”-nál legkésőbb 3 nappal a közgyűlés megtartása előtt letenni. Az államkincstár ezen kötelezettség alól fel van mentve.

1770—1906. tkvi sz.

Hirdetmény.

Miklósfalva község telekkönyvei birtokszabályozás (tagosítás) következtében az 1869. évi 2579. I. M. számú rendelet értelmében átalakítatnak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX. t.-cikk, az 1889. XXXVIII. t.-c., az 1881. XVI. t.-c. a tenyleges birtokosok tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. XXIX t.-c-ben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatban foganatosítottak.

E célból az átalakítási előmunkálat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben az 1906. évi május 21-ik napján fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak: 1. az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen, vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellenintélni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésekkel eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik;

2. mindazok, a kik a telekkönyv-zökönyvekben előforduló bejegyzésekre okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyamata alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel.

3. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírássra az 1886. évi XXIX. t.-c. 15. §. és az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. §. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerzzen iparkodjanak és azzokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a ki-

küldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyegilleték elengedési kedvezménytől is elesnek.

4. azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszüntetve van nyilvánkönyvileg bejegyzve, ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezék, illetve hogy törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert különben a bélyegmentesség kedvezménytől elesnek.

Kir. bíróság mint telekkönyvi hatóságtól.

Oklánd, 1906. évi április 15.

Máthé, kir. albiró.



TULIPÁNOS

VIZSGAI IRASLAPOK!

nemzeti színű nyomtatással, igen finom magyar gyártmányú papíron, kizárólag

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetében Székelyudvarhelyt

kaphatók. 5 százalék az Udvarhely vármegyei Tanítók Otthona javára. 100 drb 1 K 50 f. Videki megrendeléseket a beérkezés napján, pontosan elintézzük. Mintákkal bárhova ingyen és bérmentve szolgálunk.



Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárunkban, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszműárunk, függő, fali és asztali lámpákban. Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és löhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfurti konyha, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb áron.

Mindig friss fűszerárunk!

Választási zászlók, jelvények és falragaszok

mindenféle kivitelben a legelőnyösebb árban gyorsan és pontosan készíttetnek

Betegh Pál és Társa könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetében

Támogassuk a székely ipart!

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca.

Támogassuk a székely ipart!